

Nr 627.

Av herrar **Widén** och **Ståhl**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 176, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område under senare delen av produktionsåret 1951/52.*

Körlinjebidraget infördes under krigsåren för att stimulera mejerierna till att söka få fram största möjliga mjölkkvantitet. Ur beredskapssynpunkt var åtgärden motiverad, men den fick givetvis till följd, att mjölk framförslades till mejeri, som ur transportsynpunkt inte var helt motiverad. Detta bidrag upphörde att utgå den 1 januari 1951. Kvar står dock dessa mjölkproducenter som leverantörer och medlemmar i föreningarna, vilket medför större fraktkostnader än vad som för övrigt vore normalt. Bortfallet av detta körlinjebidrag har också för vissa mejeriföreningar och mejeriområden medfört en rätt avsevärd försämring i prisläget. Efter motioner vid 1951 års riksdag uttalade jordbruksutskottet sig för "att frågan om körlinjebidrag upptages till förnyad prövning i samband med de prisförhandlingar, som är avsedda att äga rum hösten 1951" (Jordbruksutskottets utlåtande nr 42, s. 41). I uppgörelsen för produktionsåret 1951/52 behandlas frågan om körlinjebidragen i den till propositionen 176 bifogade bilagan nr 4.

I propositionen har inte ifrågasatts ett återinförande av körlinjebidraget. I stället har compensation inarbetats i det extra mjölkpristillägg, som utgår till de nordligare delarna av landet. Vi för vår del har inget att invända mot detta förfarande. Däremot kan man ifrågasätta om den föreslagna compensationen är tillräcklig för de olika områdena, som erhöll körlinjebidrag i mera väsentlig omfattning.

Körlinjebidraget uppgick per kg mjölk till följande belopp:

Körlinjebidrag, öre per kg mjölk, i medeltal inom Norrland utom Gästrikland, övriga Sverige samt hela landet jämte vissa mindre områden åren 1942—1950.

År	Värmland	Norrland utom Gästrikland	Övriga Sverige	Hela landet
1942	0,20	0,21	0,05	0,06
1943	0,22	0,37	0,06	0,08
1944	0,24	0,40	0,06	0,09
1945	0,25	0,42	0,06	0,10
1946	0,23	0,41	0,06	0,10

År	Värmland	Norrland utom Gästrikland	Övriga Sverige	Hela landet
1947	0,24	0,37	0,07	0,10
1948	0,34 ¹	0,51	0,11	0,16
1949	0,55 ¹	0,54	0,14	0,18
1950	0,51	0,51	0,11	0,16

Fraktkostnaderna för mejerierna i de nordliga delarna av landet 1950 framgår av följande uppställning. (Uppgifterna hämtade ur SMR:s drifts-
analys för 1950):

Lappmarkens mejeriförening	3,12
Skellefteortens mejeriförening	2,14
Västerbottens södra mejeriförening	2,07
Norrbottens läns producentförening	2,27
Mellersta Norrlands mejeriförbund	2,45
Jämtlands läns mejeriförening	2,20
Södra Hälsinglands mejeriförening	2,05
Norra och Västra Hälsinglands mejeriförbund	2,59
” ” ” ” ”	2,90
Gefleortens mejeriförening	2,01
Dalarnas mejeriförening	1,96
Värmlands mejeriförbund	2,25
Medeltal för hela riket	1,70

1951 uppgick fraktkostnaderna i Värmland till 2,5 öre per kg.

Av de här ovan återgivna tabellerna framgår tydligt, att Värmland i frakt-
hänseende ligger ogynnsammare till än de flesta områden med högre extra
mjölkpristillägg.

Enligt propositionen 176 till årets riksdag införes en ny bidragsform, leve-
ranstillägget, som avser att ersätta clearingtillägget, men synes även i någon
mån avses att utgöra en kompensation för det tidigare utgående körlinje-
bidraget. Den väsentliga kompensationen för körlinjebidraget skall genom-
föras genom en höjning av extra mjölkpristillägget. Propositionen föreslår
här en väsentlig höjning av dessa tillägg inom vissa områden och även
delvis en omläggning av områdesindelningen. Inom område 5, som omfattar
Kopparbergs län, Gästrikland, Gävleortens mejeriförenings område i Upp-
sala och Västmanlands län, Värmlands län, Örebro läns förenings område
samt Tössbo och Vedbo härader i Älvsborgs län, har höjning skett med
endast 5 öre per kg mjölkfett. 5 öre per kg mjölkfett gör en höjning av
mjölkpriset med 0,175 per kg mjölk.

¹ Den starka ökningen av körlinjebidraget per kg mjölk i Värmland från 1948 till 1949
står i samband med att detta bidrag fr. o. m. 1949 utgått under 12 mån. i Värmland
liksom i Norrland. T. o. m. 1948 däremot utgick bidraget endast under 8 mån. per år i
Värmland liksom inom andra syd- och mellansvenska områden.

För Värmlands vidkommande innebär detta förslag, att bortfallet av körlinjebidraget endast delvis blir kompenserat. Körlinjebidraget uppgick enligt ovanstående tabell till 0,55 respektive 0,51 för åren 1949/50. Vid en sänkning av körlinjebidraget under 1950 höjdes det extra mjölkpristillägget med 5 öre, och nu föreslås en höjning med ytterligare 5 öre per kg mjölkfett eller sammanlagt 10 öre per kg mjölkfett eller 0,35 öre per kg mjölk. Med hänsyn till körlinjebidragets storlek borde kompensationen uppgå till sammanlagt 15 öre per kg mjölkfett. (Det är att märka att körlinjebidraget för 1950 0,51 öre per kg redan är något reducerat.) Ytterligare skäl för denna höjning av det extra mjölkpristillägget är att mjölkpriset i Värmland har sedan tiden före kriget ökat mindre än i övriga delar av landet.

Jordbrukets utredningsinstitut har i en utredning visat prisutvecklingen å mejerimjolk i Norrland, övriga landet, Värmland och "hela landet". Av relationstalen framgår därvid, att om 1938—1939 räknas som basår är motsvarande tal för Norrland 215,6, övriga delen av landet 209,0, Värmland 201,9 och hela landet 211,0. Dessa siffror pekar på att Värmland släpar efter vad beträffar avräkningspriset å mejerimjolk.

Med stöd av ovanstående föreslår vi,

att det extra mjölkpristillägget för Värmlands län höjes till 35 öre per kg mjölkfett.

Stockholm den 29 april 1952.

A. Widén.

Manne Ståhl.